

Razstava Ribištvo na Loškem v Loškem muzeju

Loški muzej je od 9. aprila do 9. maja 1999 že tretje leto zapored v razstavišču okroglega stolpa pripravil prirodoslovno razstavo. Po predstavitvi metuljev vsega sveta ter zelo uspešni razstavi o sokolarjenju na Loškem, smo lansko leto pripravili nič manj odmevno razstavo o ribištvu na Loškem.

Ko na Loškem iščemo zgodovinski izvor prastarih gospodarskih dejavnosti, ki so tesno povezane z naravo in tematiko, ki je danes predmet prirodoslovnih raziskav, se vedno ustavimo ob freski sv. Nedelje, ki so jo okoli leta 1460 na zahodni fasadi cerkve v Crngrobu naslikali mojstri iz freskantske delavnice Janeza Ljubljanskega. Kopijo najbolj pripovedne freske na Slovenskem hrani v svojih zbirkah Loški muzej. Eden izmed prizorov kaže tudi ribiča pri njegovem opravilu. Pisni viri, v našem primeru urbarji, napisani v pisavi freisinškega škofa pričajo da je bila ribištvo v teh krajih pomembna gospodarska panoga že v 13. stoletju. V omenjenih virih najdemo pričevanja o podložnikih, zavezanih ribiški službi, ki so morali poleg ribarjenja tudi popravljati jezove in skrbeti za ves ribiški pribor. Freisinški škof je pravico do ribolova podeljeval svojim vazalom kot pomemben privilegij.

Mimo bogastva rib v vodah Kranjske ni mogel niti Janez Vajkard Valvasor, saj v svoji Slavi vojvodine Kranjske še posebej omenja tako številčnost rib kot tudi iz-

jemne velikosti posameznih primerkov. Prof. Ivan Franke, doma iz Dobja pri Poljanah, sicer širši javnosti bolj znan kot slikar in portretist, pa je bil prvi Slovenec, ki je zaradi svojih dosežkov na področju ribištva in ribogojstva zaslovel po vsem svetu.

Namen naše razstave ni bil predstaviti trofeje, ampak seznaniti obiskovalce, predvsem mlajše, z življenjem v obeh Sorah in njenih pritokih, pa tudi z življenjskimi razmerami in onesnaženjem teh voda. Poleg akvarijskega dela z živimi primerki iz vodnega biotopa je bil predstavljen tudi del naše prirodoslovne

Delavnica Janeza Ljubljanskega: Sveta Nedelja, ok. 1455 - 60, fasada cerkve v Crngrobu; detajl z upodobitvijo ribolova (kopija M. Tršarja, brani Loški muzej)

zbirke, največje tovrstne na Gorenjskem, v kateri hranimo, seveda v obliki preparatov, kar 67 vrst vretenčarjev. Na razstavi pa ni manjkalo tudi najstarejših predmetov, povezanih z ribištvom, ki so ohranjeni v ribiškem oddelku Tehniškega muzeja Slovenije.

Na razstavi so s slikovnim gradivom svoje delo in življenje predstavile ribiške družine Sora, Visoko, Železniki, Žiri, pa tudi Zveza ribiških družin Gorenjske iz Kranja. Njihovi predstavniki so na odprtju razstave predstavili delo svojih ribiških družin ter težave in skrbi za ohranjanje vodnega življa našim zanamcem. Muzejska svetovalka ribiškega oddelka TMS, Romana Erhatic-Širnik, je pripravila pregled ribištva na Loškem do druge svetovne vojne. Ob tem je bila prikazana tudi starejša ribiška oprema (mreže, osti, umetne vabe), ki smo si jo za to priložnost izposodili od TMS. Za šolsko mladino in za ribiče so bili na razstavi najbolj zanimivi preparati in seveda trije akvariji, v katerih smo skušali predstaviti žive ribe v njihovem naravnem okolju. Pri tem sta nam pomagala Zavod za ribištvo Slovenije in trgovina Aro d. o. o. iz Škofje Loke. V prvih dveh akvarijih so plavali krap, klen, potočna postrv, kapelj, mrena, pisanec, pohra, babica, globoček, nežica, pisanka, blistavec, piškur in potočni rak. Še posebej zanimiv pa je bil tretji akvarij, ki je predstavljal večini neznano življenje v mlaki. Tu so bili pijavke, vodni polži, različne ličinke, žabji paglavci in vodno rastlinje. V dioramskem delu smo predstavili živali, ki se hranijo z ribami in drugim vodnim življem: tako ribji orel kot predstavnik ujed, siva čaplja, več vrst rac, vodomec, vodni kos, veliki kormoran in nenazadnje vidra in dihur. Obiskovalci so si lahko ogledali tudi videoprojekciji filma o življenju v vodi in trudu ribičev, da bi obogatili vodni in življenjski prostor z vedno novim ribjim zarodom. Poleg tega je bilo po razstavi organizirano tudi strokovno vodstvo, za kar je poskrbel Loški muzej, ki je zagotovil zadostno število svojih vodnikov in jih za vodstvo tudi usposobil. Poleg tega je bila vsak petek predstavitev ene izmed ribiških veččin – izdelovanje umetnih vab in metanje svinčene uteži v cilj.

Velik obisk in v knjigo vtisov zapisani komentarji so najlepši dokaz, da smo v Loškem muzeju s pomočjo vseh sodelujočih pripravili odmevno prirodoslovno razstavo in da so podobne postavitve še kako zaželeno.

*Razstava o ribištvu
v Okroglem stolpu
Loškega gradu
(Foto Tone Hafner)*